ORIGINAL ARTICLE

Professional Ethics of Medical Interns in Clinical Settings of Mazandaran University of Medical Sciences from the Perspective of Professors: A Descriptive-Analytical Study

Abdolmajid Gholinataj[1],
Ali Ravanbod[2],
Masoumeh Bagheri-Nesami[3],
Zahra Mardanshahi[4]

[1] Assistant Professor, Department of Anesthesiology, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[2] Medical Student, Student Research Committee, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[3] Professor, Traditional and Complementary Medicine Research Center, Addiction Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[4] Assistant Professor, Department of Radiology, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received April 11, 2021 ; Accepted July 4, 2021)

Abstract

Background and purpose: Professional ethics is one of the most important issues in medical ethics. The aim of this investigation was to study the levels of professional ethics among medical interns in Mazandaran University of Medical Sciences in a clinical setting from the perspective of professors.

Materials and methods: This descriptive-analytical study was performed in 161 faculty members of the Medical School in 2020. The samples were selected using census sampling. A researcher-made questionnaire consisting of 25 items on internship professional ethics was administered. Data analysis was performed using descriptive statistics and applying t-test, ANOVA, and Pearson correlation coefficient.

Results: Participants included 66.5% males and 93.8% were married. According to the viewpoints of professors, most interns' professional ethics was at a good level (86.71±9.74). The professional ethics of most interns was found to be at a good level (49.06%). Findings showed no significant relationship between professional ethics evaluation score and age, gender, marital status, and working experience of the faculty members (P>0.05). The highest score was given by professors in otorhinolaryngology department (114±5.65) and the lowest score was given by the department of emergency medicine (78.57±4.27) (P<0.05).

Conclusion: A good level of professional ethics was seen in most interns. In this study, male and married professors had more favorable opinions about professional ethics of interns.

Keywords: professional ethics, ethics, medical interns

J Mazandaran Univ Med Sci 2021; 31 (199): 98-106 (Persian).

* **Corresponding Author: Zahra Mardanshahi-** Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran (E-mail: zmardanshahi@yahoo.com)

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

پژوهشی

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره سی و یکم شماره ۱۹۹ مرداد سال ۱۴۰۰ (۱۰۶-۹۸)

ارزیابی اخلاق حرفه ای کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در محیط بالینی از دیدگاه اساتید: یک مطالعه توصیفی-تحلیلی

عبدالمجید قلی نتاج[۱]
علی روان بد[۲]
معصومه باقری نسامی[۳]
زهرا مردانشاهی[۴]

چکیده

سابقه و هدف: یکی از مباحث مطرح و مهم در اخلاق پزشکی، اخلاق حرفه‌ای است. مطالعه حاضر با هدف ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در محیط بالینی از دیدگاه اساتید، انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی-تحلیلی، بر روی ۱۶۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ انجام شد. انتخاب نمونه‌ها با استفاده از روش سرشماری انجام گرفت، و جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته ۲۵ آیتمی ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان استفاده گردید. تحلیل اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف‌معیار) و تحلیلی (آزمون‌های تی تست، ضریب همبستگی پیرسون و ANOVA) انجام شد.

یافته‌ها: از مجموع ۱۶۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی شرکت‌کننده در مطالعه حاضر، ۶۶/۵ درصد مرد و ۹۳/۸ درصد متاهل بودند. میزان اخلاق حرفه‌ای اکثر کارورزان پزشکی از دیدگاه اساتید، با میانگین و انحراف معیار ۹/۷۴±۸۶/۷۱، در سطح خوب بود. اخلاق حرفه‌ای اکثر کارورزان (۴۹/۰۶ درصد) در سطح خوب بود. بین نمره ارزیابی شده اخلاق حرفه‌ای کارورزان توسط اساتید با متغیرهایی نظیر سن، جنس، وضعیت تاهل و سابقه کار اساتید ارتباط معناداری وجود نداشت (P>۰/۰۵). همچنین، بالاترین نمره اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی داده شده توسط اساتید گروه گوش، حلق و بینی (۵/۶۵ ± ۱۱۴) و کم‌ترین نمره توسط اساتید گروه طب اورژانس (۴/۲۷±۷۸/۵۷) بود (P<۰/۰۵).

استنتاج: اخلاق حرفه‌ای اکثر کارورزان پزشکی در سطح خوب بود. همچنین، اساتید مرد و متاهل نظرات مطلوب‌تری را نسبت به اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی داشتند.

واژه های کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، اخلاق، کارورزان پزشکی

مقدمه

اهمیت اخلاق پزشکی از دیر باز مورد توجه پزشکان قرار داشته است(۳-۱). همزمان با پیشرفت و توسعه موازین مربوط به اخلاق پزشکی، در بعد آموزشی نیز شاهد گسترش آن در سطح دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی

مولف مسئول: زهرا مردانشاهی- ساری: دانشگاه علوم پزشکی مازندران، مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) E-mail: zmardanshahi @yahoo.com
۱. استادیار، گروه آموزشی بیهوشی و مراقبت های ویژه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۲. دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۳. استاد، مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل، پژوهشکده اعتیاد، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۴. استادیار، گروه آموزشی رادیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
تاریخ دریافت : ۱۴۰۰/۱/۲۲ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات :۱۴۰۰/۲/۴ تاریخ تصویب : ۱۴۰۰/۴/۱۲

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

بوده، به‌طوری‌که اخلاق پزشکی که در ابتدا هیچ جایگاهی در متون آموزش پزشکی نداشت، با اجرای برنامه‌های انقلاب فرهنگی درکشور به‌صورت یک واحد درسی مستقل در سطح بسیاری از دانشگاه‌ها ارائه گردید. بدین طریق با ارتقای سطح آگاهی دانشجویان زمینه تدوین و اجرای برنامه‌های مربوط به حیطه اخلاق پزشکی در سطح دانشگاه ها فراهم شد(۵،۴). پزشکان در اجرای این مسئولیت بیش از سایر افراد نیاز به روابط انسانی دارند. در این روابط انسانی توجه به‌رعایت اخلاق حرفه‌ای دارای اهمیت است. یکی ازمباحث مطرح و مهم در اخلاق پزشکی، اخلاق حرفه‌ای یا پروفشنالیسم است(۵،۳-۸). در حقیقت، اخلاق پزشکی را می‌توان زیر مجموعه اخلاق حرفه‌ای دانست. در واقع اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که هدف آن محقق کردن این امر است که سازمان چه ارزش‌هایی را باید حفظ و اشاعه نماید. به بیان دیگر، اخلاق حرفه ای نوعی تعهد اخلاقی و وجدان‌کاری نسبت به هر نوع کار، وظیفه و مسئولیت می‌باشد و این در حالی است که اخلاق پزشکی، دانشی میان رشته‌ای با محوریت حل مسائل اخلاقی در حوزه پزشکی است(۹). انجمن برد طب داخلی آمریکا عناصر اخلاق حرفه‌ای را صفاتی مانند نوع دوستی، مسئولیت پذیری، تعالی شرافت، صداقت و احترام به دیگران بر شمرده است(۱۱،۱۰). سایر عناصر اخلاق حرفه‌ای مواردی چون آراستگی و وارستگی در ظاهر، رازداری و صداقت، توجه به مشتری مداری در ارائه خدمات، مطالعه برای به روز بودن، استفاده بهینه از وقت، احترام به اساتید و درس گرفتن از تجربیات آن‌ها، انتقادپذیری، خودداری از شتاب‌زدگی در کارها، برخورد نیکو با بیمار، احترام گذاشتن به حقوق بیمار، برخورد نیکو با کارکنان بخش، توجه به اخذ رضایت آگاهانه از بیمار، پیگیری امور بیمار، در اختیار گذاشتن اطلاعات کافی در مورد بیماری به بیمار و خانواده‌اش، حسن برخورد با بیماران مبتلا به بیماری‌های مسری، دقت در پذیرش یا رد هدیه از بیماران، عدم زیان بخشی به بیمار، پرهیز از محرمات و رعایت قوانین شرعی، قانع بودن، عدالت در برخورد با بیماران و تلاش برای کسب مهارت‌های لازم در انجام پروسیجرهای محوله می‌باشد(۱۹-۱۲).

از طرفی، دوره دانشجویی بهترین دوره‌ای است که علاوه بر آموزش علوم و مهارت‌ها، اصول و شیوه کاربست اخلاق حرفه‌ای فرا گرفته می‌شود. در این دوره، یکی از عوامل مهم شکل‌دهنده شخصیت اخلاقی و حرفه‌ای دانشجویان، اساتید بالینی آن‌ها هستند. لذا ضروری است به این موضوع توجه بیش‌تری شود، زیرا که اساتید بالینی نقش مهمی را در شکل‌دهی رفتار دانش و پرورش فضائل اخلاقی در آن‌ها ایفا می‌کند(۲۰). با توجه به اهمیت رعایت اخلاق حرفه‌ای که یک اصل مهم در رشته پزشکی است و نقش تاثیرگذار اساتید در این زمینه، با بررسی متون در پایگاه‌های اطلاعاتی در دسترس مشخص گردید که در زمینه ارزشیابی اخلاق حرفه ای دانشجویان پزشکی در محیط بالینی از دیدگاه اساتید آن‌ها در کشور، مطالعات بسیار اندکی به چاپ رسیده است(۲۰).

در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی زابل و بر روی تمامی دانشجویان بالینی پرستاری، پزشکی، مامایی، هوشبری و اطاق عمل و همچنین اعضاء هیات علمی بالینی آن‌ها انجام شد، یافته‌ها نشان داده که بین میانگین کلی نمره اخلاق حرفه ای از دیدگاه اعضاء هیات علمی(۹۱/۱) و دانشجویان (۶۲/۴) اختلاف آماری معناداری وجود داشت. به‌علاوه از دیدگاه اساتید بالینی در این مطالعه مولفه‌های فداکاری، مسئولیت‌پذیری، برتری جویی و احترام به دیگران بیش‌ترین میزان را در دانشجویان به خود اختصاص دادند(۲۰). نتایج مطالعه‌ای که در زمینه خودارزیابی رعایت اخلاق حرفه‌ای در بین اساتید بالینی دانشکده پزشکی شیراز انجام شد، نشان داد که به‌طور کلی اساتید بخش‌های مختلف توانمندی خود را در زمینه حرفه گرایی ۷۴/۹ درصد در حد عالی و ۲۰/۴ درصد در حد قابل‌قبول و۰/۲ درصد در حد غیرقابل قبول ارزیابی نمودند. اساتید مورد پژوهش در بخش‌های مختلف، توانمندی خود را در حیطه‌های قابلیت اطمینان

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

و اعتماد، احساس مسئولیت در برابر بیمار و احساس مسئولیت در برابر دانشجویان، احترام به دیگران، همکاری و تشریک مساعی با همکاران و دانشجویان، عالی و در حیطه‌های قوه ابتکار و ابداع در ارائه درمان و مهارت‌های سازماندهی و مدیریتی غیرقابل قبول ارزیابی نمودند(۱۹). همچنین مطالعه دیگری در زمینه بررسی نگرش اعضای هیئت علمی دانشکده دندان پزشکی همدان نسبت به اخلاق حرفه‌ای انجام شد، که نتایج نشان داد نگرش به اخلاق حرفه‌ای در ۶۳/۱۴ درصد از اعضای هیئت علمی دانشکده دندان پزشکی به‌صورت کاملا موافق و ۲۷/۳۱ درصد از آنان نگرش موافق وجود داشت و میانگین نگرش در حد خوب گزارش شد(۲۱). در مجموع، با توجه به اهمیت نقش اخلاق حرفه ای در دانشجویان و همچنین نقش تاثیرگذار اعضای هیئت علمی بالینی در این زمینه و مطالعات بسیار محدود صورت گرفته درکشورکه میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای دانشجویان پزشکی را از دیدگاه اساتید مورد بررسی قرار داده باشد، مطالعه حاضر با هدف ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در محیط بالینی از دیدگاه اساتید انجام پذیرفت.

مواد و روش ها

مطالعه حاضر با استفاده از یک طراحی توصیفی- تحلیلی، بر روی ۱۶۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ انجام شد. معیارهای ورود در این مطالعه شامل تمام اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران که حداقل در یک بخش بالینی کارورزی با دانشجویان سال ۶ و ۷ پزشکی داشتند و تمایل به شرکت در مطالعه داشتند، بوده است. پرسشنامه‌هایی که به‌صورت ناکامل پر شده بودند از مطالعه خارج گردید و انتخاب نمونه‌ها با استفاده از روش سرشماری انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از یک پرسشنامه دو قسمتی، شامل مشخصات دموگرافیک (سن، جنس، سابقه کار، وضعیت تاهل، رشته تخصصی) و پرسشنامه محقق ساخته ارزیابی اخلاق حرفه ای کارورزان انجام شد.

پرسشنامه محقق ساخته ارزیابی اخلاق حرفه ای کارورزان، شامل ۲۵ آیتم در طیف لیکرت بسیار ضعیف(۱)، ضعیف(۲)، متوسط(۳)، خوب(۴)، عالی(۵) برای ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی می‌باشد. این پرسشنامه با استفاده از متون گذشته و نظر اساتید پزشکی طراحی گردید. این پرسشنامه دارای گویه‌هایی با مضامین آراستگی ظاهر، رازداری، صداقت، توجه به مددجو و عدالت، احترام، مسئولیت‌پذیری، مهارت‌های ارتباطی، تلاش برای کسب دانش و مهارت‌های لازم، عدم زیان بخشی به مددجو، پرهیز از محرمات و رعایت قوانین شرعی است که محدوده امتیازات آن از ۲۵ تا ۱۲۵ می‌باشد، به این صورت که امتیاز بین ۲۵ تا ۵۰ اخلاق حرفه‌ای ضعیف، ۵۱ تا ۷۵ اخلاق حرفه‌ای متوسط، ۷۶ تا ۱۰۰ اخلاق حرفه‌ای خوب و ۱۰۱ تا ۱۲۵ اخلاق حرفه‌ای عالی محسوب شد. برای بررسی روایی صوری این پرسشنامه نظرات ۱۱ نفر از اعضای هیأت علمی بالینی و غیر بالینی دانشکده پزشکی که دارای تجربه در زمینه اخلاق پزشکی و حرفه‌ای بودند، اخذ شد. سپس پرسشنامه برای بررسی نسبت و شاخص روایی محتوی، به ۳۰ نفر از اساتید داده شد. در نهایت، با توجه به نمره شاخص روایی محتوایی ۰/۷۹، نسبت روایی محتوای ۰/۷۰ و آلفای کرونباخ ۰/۸۱، این پرسشنامه برای ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی مناسب بود.

مطالعه حاضر توسط کمیته اخلاق سازمانی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (Ir.Mazums.Imamhospital.REC.1396.1642) تأیید شد. محققان پس از کسب مجوز و مراجعه به دانشکده پزشکی، از شرکت‌کنندگان جهت شرکت درمطالعه دعوت به عمل آمد. از اساتید واجد شرایط، رضایت آگاهانه شفاهی برای شرکت در این مطالعه اخذ شد و قبل از اجرای پرسشنامه‌ها، موضوع مطالعه و اطّلاعات اولیه در مورد آن به افراد شرکت‌کننده داده شد و از

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

آنان تقاضا گردید تا صادقانه به سؤالات پاسخ دهند. پرسشنامه‌های مورد نظر در اختیار پاسخ‌دهندگان قرار گرفت. به‌علاوه شرکت‌کنندگان حین مطالعه جهت انصراف آزاد بودند و همچنین، برای اطمینان شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن اطلاعات، پرسشنامه‌ها به‌صورت بدون نام تکمیل گردید.

پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. داده‌های کمی و کیفی به‌ترتیب، به‌صورت انحراف‌معیار± میانگین و فراوانی (درصد) نشان داده شد. برای ارزیابی نرمال بودن متغیرها از آزمون شاپیرو-ویلک استفاده شد. با توجه به نرمال بودن داده‌ها، برای بررسی ارتباط بین نمره اخلاق حرفه‌ای دانشجویان توسط اساتید بالینی و خصوصیات دموگرافیک اساتید از آزمون‌های تی تست، ضریب همبستگی پیرسون و ANOVA استفاده شد. سطح معنی‌داری کم‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها

در مجموع، ۱۶۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در مطالعه حاضر شرکت کردند. خصوصیات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

یافته‌های مطالعه نشان داد که اخلاق حرفه ای اکثر کارورزان (۴۹/۰۶ درصد) در سطح خوب بود (جدول شماره ۲). نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که نمره ارزیابی اخلاق حرفه ای با سن و سابقه تدریس از نظر آماری رابطه معنی‌دار نداشت (P>۰/۰۵) (جدول شماره ۱). میانگین ارزیابی اخلاق حرفه ای در دو گروه زنان و مردان و متاهلین و مجردین از اختلاف آماری معنی‌دای برخوردار نبود (P>۰/۰۵). همچنین، میانگین رتبه نمره ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان پزشکی در محیط بالین از دیدگاه اساتید با رشته‌های تخصصی مختلف از اختلاف آماری معنی‌دای برخوردار بود (P<۰/۰۵) به‌طوری که بالاترین نمره توسط گروه گوش، حلق و بینی و کم‌ترین نمره توسط گروه طب اورژانس داده شد (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: خصوصیات دموگرافیک اساتید پزشکی و ارتباط آن با نمره اخلاق حرفه ای کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۹

متغیر ها	تعداد (درصد)	نمره اخلاق حرفه‌ای	سطح معنی داری
سن (انحراف معیار± میانگین)	۴۶/۲۶±۶/۲۱	۸۶/۵۸±۲/۵۸	۰/۱۴۳*
جنسیت			
مرد	۱۰۷ (۶۶/۵)	۹۴/۴۱±۱۳/۸۳	۰/۴۱۷**
زن	۵۴ (۳۳/۵)	۹۳/۴۱±۱۲/۳۰	
وضعیت تاهل			
مجرد	۱۰ (۶/۲)	۹۰/۵۳±۱۲/۸۶	۰/۲۳۱**
متاهل	۱۵۱ (۹۳/۸)	۹۴/۳۵±۱۳/۳۴	
سابقه کار (انحراف معیار± میانگین)	۱۲/۲۹±۷/۱۴	۸۶/۵۸±۲/۵۸	۰/۰۶۲*
رشته تخصصی			
روان پزشکی	۷	۹۳/۱۶±۳/۰۱	
طب داخلی	۱۹	۸۳/۷۶±۲/۱۱	
نورولوژی	۴	۸۰±۰/۰۱	
قلب	۸	۸۴/۲۵±۹/۵۳	
اطفال	۱۱	۱۰۴/۲۶±۹/۵۳	
چشم	۴	۱۰۱/۲۸±۸/۷۶	
گوش، حلق و بینی	۱۰	۱۱۴±۵/۶۵	
عفونی	۳	۹۳/۱۶±۳/۰۱	۰/۰۱۱***
پوست	۲	۹۲/۱۸±۳/۰۱	
اورولوژی	۳	۱۰۳/۶۶±۶/۳۴	
جراحی	۱۲	۹۹/۸۹±۹/۱۵	
ارتوپدی	۴	۸۱/۴۲±۰/۵۳	
طب اورژانس	۴	۷۸/۵۷±۴/۲۷	
زنان و زایمان	۵	۹۷/۵۰±۱۳/۱۴	
پزشکی اجتماعی	۴	۱۰۱/۴۲±۶/۸۷	

*: تحلیل با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون انجام شد.

**: تحلیل با استفاده از آزمون تی تست انجام شد.

***: تحلیل با استفاده از آزمون ANOVA انجام شد.

جدول شماره ۲: نمره ارزیابی اخلاق حرفه ای کارورزان پزشکی از دیدگاه اساتید پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۹

متغیر	تعداد (درصد)
نمره ارزیابی اخلاق حرفه ای (انحراف معیار± میانگین)	۸۶/۷۱±۹/۷۴
ضعیف	۱ (۰/۶)
متوسط	۵۶ (۳۴/۷۸)
خوب	۷۹ (۴۹/۰۶)
عالی	۲۵ (۱۵/۵۲)

بحث

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اخلاق حرفه ای اکثر کارورزان از دیدگاه اساتید در سطح خوب بود. با این حال، مطالعه حاضر اولین مطالعه‌ای است که از دیدگاه اساتید اخلاق حرفه‌ای کارورزان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. در حقیقت، اخلاق جزئی جدایی‌ناپذیر از

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

علم پزشک تلقی می‌شود و توصیه‌های آن در جهت هدایت رفتارها به سمت روش‌های حرفه‌ای می‌باشد. بدیهی است که یکی از وظایف مهم اساتید پزشکی، تضمین یادگیری اخلاق حرفه‌ای به دانشجویان است(۲۲). بنابراین، آن‌ها راهنما و الگوی یادگیری اخلاق محسوب می‌شوند. در این راستا، نتیجه یک مطالعه در هند نشان داد که دانشجویان پزشکی در زمان گذراندن آموزش‌های بالینی، رفتار اساتید خود را مشاهده نموده و در صورتی که دیدگاه‌ها همراه با نگرانی و عطوفت در ارتباط با بیمار باشد، سبب افزایش دیدگاه‌های اخلاقی آن‌ها و عملکرد اخلاقی آنان در برخورد با بیماران می‌شود(۲۳). بنابراین، ارزیابی خود اساتید پزشکی می‌تواند به عنوان یک مرجع معتبر در بررسی میزان رعایت اصول اخلاقی در کارورزان پزشکی مورد استناد قرار گیرد که پیشنهاد می‌شود با توجه به تمرکز بیش‌تر مطالعات بر خودارزیابی دانشجویان و عدم وجود شواهد کافی از ارزیابی اخلاق حرفه‌ای کارورزان توسط اساتید پزشکی، محقان مطالعات بیش‌تری در این زمینه انجام دهند. در مطالعه حاضر میانگین کلی نمره ارزیابی دانشجویان در ۸۶/۷۱ بوده است که در مجموع، کارورزان اخلاق حرفه‌ای خوبی را از نظر اساتید خود نشان داده‌اند. همسو با یافته مطالعه حاضر، قلی‌پور برادری و همکاران در سال ۲۰۱۶، مطالعه مشابهی را انجام دادند با این تفاوت که در مطالعه آن‌ها دانشجویان خودارزیابی انجام داده بودند و تعداد نمونه‌های کم‌تری را نسبت به مطالعه حاضر داشتند، میانگین نمره اخلاق حرفه ای در مطالعه آن‌ها ۹۹/۵۵ بود که همانند مطالعه حاضر در محدوده خوب بوده است(۲۴). همچنین، در مطالعه‌ای در ایران میانگین نمره اخلاق حرفه‌ای، ۱۱۲/۷۸ گزارش شد که در محدوده خوب ارزیابی شد(۲۱). در این میان، نکته قابل اهمیت دیگر، نگرش اساتید پزشکی نسبت به اخلاق حرفه‌ای می‌باشد. زیرا آن‌ها ارزیابی کننده میزان اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پزشکی می‌باشند و نگرش آن‌ها می‌تواند در ارزیابی آنان نسبت به میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پزشکی موثر باشد. از این رو، نتیجه یک مطالعه در ایران (۲۰۱۵) که بر روی نگرش پزشکان از اخلاق حرفه‌ای انجام شده بود، نشان داد که ۶۲ نفر (۶۰/۲ درصد) سطح نگرش متوسط و ۴۰ نفر (۳۸/۸ درصد) از آن‌ها نگرش خوب نسبت به اخلاق حرفه‌ای داشتند. همچنین، نظر پزشکان درباره اخلاق حرفه‌ای پزشکی بررسی شد که اکثر پزشکان اخلاق حرفه‌ای خود را متوسط ارزیابی کرده بودند(۱). در مطالعه دیگری در ایران که به بررسی اخلاق حرفه‌ای اساتید دندانپزشکی پرداخته شد، نشان داده شد ۶۳/۱۴ درصد از آن‌ها دارای اخلاق حرفه‌ای در محدوده خیلی خوب و ۲۷/۳۱ درصد در محدوده خوب گزارش شدند(۲۱). با این حال، نتیجه یک مطالعه در کرواسی در سال ۲۰۱۸ نشان داد که اگر چه اکثر (۹۴/۴ درصد) داروسازان با اصول اخلاقی آشنا هستند، اما تنها ۴۷/۶ درصد آن‌ها بر این باوراند که این کدهای اخلاقی سبب تغییرات مثبت در چالش‌های داروسازان داشته است(۲۵). این نگرش می‌تواند در اثر عدم آموزش کافی باشد. بدین‌صورت‌که حدود ۷۵ درصد از داروسازان بر این باورند که آموزش‌های کافی جهت مقابله با معضلات اخلاقی ندارند. بنابراین، مقایسه نگرش دانشجویان در کنار اساتید می‌تواند در تدوین راه‌کارهایی جهت مقابله با معضلات اخلاقی در رشته‌های علوم پزشکی موثر باشد. در این مطالعه اساتید مرد و متاهل نمرات بهتری را برای کارورزان در نظر گرفته بودند اما این اختلاف معنی‌دار نبود. همچنین بهترین میانگین نمره از طرف اساتید گوش- حلق- بینی داده شده بود و بعد از آن اساتید اطفال، اورولوژی، چشم و پزشکی اجتماعی بالاترین نمره‌ها و نگرش مطلوب را نسبت به رفتار حرفه‌ای کارورزان داشتند. بدترین و پایین‌ترین نمرات از طرف اساتید طب اورژانس داده شده بود و بعد از آن نورلوژی و ارتوپدی نگرش ضعیفی را نسبت به کارورزان داشتند که این اختلاف‌ها بین نظرات اساتید نسبت به دانشجویان از نظر آماری معنی‌دار بود. همسو با مطالعه حاضر،

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

مطالعات قبلی در ایران نیز یافته‌های فوق را تایید کردند(۱،۲۱،۲۴). از طرفی، یافته مخالفی یافت نشد که می‌تواند به علت کمبود اطلاعات در این زمینه باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود با توجه به کمبود مطالعات در این زمینه، مطالعات بیش‌تری در این ارتباط صورت گیرد. پایین‌تر بودن نمرات کارورزان بخش اورژانس نسبت به سایر بخش‌ها می‌تواند به علت چالش‌های اخلاقی متعدد و بیش‌تر ایجاد شده در این بخش به نسبت سایر بخش‌ها باشد. برای نمونه، بحث‌هایی در مورد تریاژ، احترام به خودمختاری، چالش‌های اخلاقی ایجاد شده در اثر کمبود منابع و تخت کافی در مواقع بحرانی و همچنین، دریافت رضایت آگاهانه از بیماران تنها برخی از چالش‌های اخلاقی است که اگر چه ممکن است در همه بخش‌ها وجود داشته باشد، اما در اورژانس رایج‌تر است(۲۶). بنابراین، بسیار ضروری است که به وضعیت اخلاق حرفه‌ای کارورزان در بخش‌های اورژانس توجه ویژه‌ای در مطالعات آینده شود. همچنین، مدیران و سیاست گذاران پرستاری می‌توانند کارگاه‌های آموزشی متناسب با چالش‌های موجود در بخش‌های اورژانس برای کارورزان، با استفاده از یک تیم چند رشته‌ای شامل پرستار، پزشک و اساتید جهت بحث و تبادل نظر پیرامون این چالش‌ها صورت گیرد.

نقطه قوت اصلی مطالعه حاضر، طراحی مطالعه است که برای اولین بار به بررسی اخلاق حرفه ای کارورزان از نظر اساتید پرداخته شد. همچنین، طراحی ابزار با اعتبار مناسب و تنوع بخش‌های مورد مطالعه نیز از نقاط قوت دیگر این مطالعه است. ازطرفی، این مطالعه محدودیت‌هایی نیز دارد که می‌تواند شامل عدم بررسی وضعیت اخلاق حرفه ای اساتید که خود ارزیابی کننده اخلاق حرفه ای کاورزان بودند، باشد. از طرفی، با توجه به گسترده بودن حیطه های مختلف اخلاق حرفه‌ای، مطالعه حاضر، قادر به ارزیابی تمامی حیطه‌های اخلاق حرفه ای نبود.

سپاسگزاری

مطالعه حاضر توسط کمیته اخلاق سازمانی دانشگاه علوم پزشکی مازندران تأیید شد. مطالعه حاضر بر گرفته از پایان‌نامه دوره دکتری عمومی پزشکی می‌باشد که در دانشگاه علوم پزشکی مازندران اجرا شده است. بدین‌وسیله ازکلیه اساتید مشارکت‌کننده در این مطالعه تشکر می‌نماییم.

References

1. Momeni G, Yavari N, Ghasemi M. Evaluation of physicians'Attitude about Medical Ethics. J Isfahan Med Sch 2015; 33(325): 242-251 (Persian).
2. Terrasse M, Gorin M, Sisti D. Social media, e-health, and medical ethics. Hastings Cent Rep 2019; 49(1): 24-33.
3. Hwang Y-S, Jang J-H, Kang K-H, Kim M, Park J-R, Son S, et al. Level of professional ethics awareness and medical ethics competency of dental hygienists and dental hygiene students: the need to add ethics items to the Korean Dental Hygienist Licensing Examination. J Educ Eval Health Prof 2020; 17: 34.
4. Alencar SBV, de Lima FM, Dias LDA, Dias VDA, Lessa AC, Bezerra JM, et al. Depression and quality of life in older adults on hemodialysis. Braz J Psychiatry 2020; 42(2): 195-200.
5. Ranasinghe A, Fernando B, Sumathipala A, Gunathunga W. Medical ethics: knowledge, attitude and practice among doctors in three teaching hospitals in Sri Lanka. BMC Med Ethics 2020; 21: 1-10.
6. Safari Y, Khatony A, Khodamoradi E, Rezaei M. The role of hidden curriculum in the formation of professional ethics in Iranian

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

medical students: A qualitative study. J Edu Health Promot 2020; 9: 180.

7. Radu CC, Podilă C, Cămărăşan A, Bulgaru-Iliescu D, Perju-Dumbravă D. Ethical professional-personal model of making decisions in forensic medicine. Rom J Leg Med 2017; 25(3): 314-316.
8. Mosalanejad L, Abdollahifar S. An investigation of the empathy with patients and association with communicational skills and compliance of professional ethics in medical students of Jahrom University of Medical Sciences: a pilot study from the south of IRAN. Future Med Educ J 2020; 10(1): 28-31.
9. Fazeli Z, Fazeli Bavand-Pour F, Rezaei Tavirani M, Mozafari M, Haidari Moghadam R. Professional ethics and its role in the medicine. Sci J Med Sci Illam 2012; 20(4): 1-6 (Persian).
10. Ibrahim H, Nair S, Abdel-Razig S. Acceptability of the American Board of Internal Medicine medical professionalism framework in the United Arab Emirates. Int J Med Educ 2021; 12: 31-33.
11. Kusumaningrum DE, Sumarsono RB, Gunawan I. Professional ethics and teacher teaching performance: Measurement of teacher empowerment with a soft system methodology approach. Int J Innov Creativ Chang 2019; 5(4): 611-624.
12. Alni JR, Borhani F, Ebadi A, Bazmi S. Professional ethical competence for medical students: a qualitative study. Electron J Gen Med 2018; 15(3): 1-7.
13. Fu Y, Xing H, Li W, Cao C, Wan X, Cao F, et al. Efficacy and Safety of Ureteral Catheter Use During Arteriovenous Fistula in End-Stage Renal Disease Patients with Poor Vascular Status. Med Sci Mon 2020; 26: e920421.
14. Bagheri A. Iranian Medical Ethics prioritis: The result of national study. J Med Ethics Hist Med (ijme) 2011; 4(5): 39-48 (Persian).
15. Tabe Z, Pasalar M, Kiyani M. Medical ethics in "Kholasat-Al-Hekmat": one of the textbooks of Iranian traditional medicine. J Med Ethics Hist Med (ijme) 2011; 4(5): 22-30 (Persian).
16. Tabatabai M, Alam-al-Hoda H. The realm of medical juris prudence and Medical Ethics. J Med Ethics Hist Med (ijme) 2012; 5(5): 1-9 (Persian).
17. Heidari AE, Keshavarz H, Nouri Sepehr M. Review of Medical Ethics in Avicenna's Book; canon of medicine. J Med Ethics Hist Med (ijme) 2012; 5(5): 66-75 (Persian).
18. Mahmoudi GA, Azargon A, Almasi V. The Opinion of the Interns and Externs of Lorestan University of Medical Sciences about the Professional Behavior of The Teachers of Internal Medicine, General Surgery, Pediatrics and Gynecology in 2009. J Med Educ Dev 2013; 6(10): 56-62 (Persian).
19. Bazrafcan L, Amin M, Lotfi F, Jalali Z. Professionalism among clinical faculty in Shiraz medical school by self sssessment. Hormozgan Med J 2012; 16(5): 378-394 (Persian).
20. Sanjarani F, Haghighi M, Shahraki Mojahed L, Bagheri S, Jangizahi M. A Study of Professional Ethics in Clinical Training of Teachers and Students of Zabol University of Medical Sciences. J Zabol Med Sch 2019; 2(2): 88-94 (Persian).
21. Karampoorian A, Imeni B, Torkzaban P. The Attitude of faculty members Towards professional Ethics at Hamadan university

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

school of Dentistery. J Res Dent Sci 2013; 10(1): 43-51 (Persian).

22. Siegler M. Clinical Medical Ethics: Its history and contributions to American medicine. J Clin Ethics 2019; 30(1): 17-26.
23. Selvakumar D, Joseph L. The importance of including bio-medical ethics in the curriculum of health education institutes. Educ Health 2004; 17(1): 93-96.
24. Gholipour Baradari A, Babaei A, Bagheri-Nesami M, Gholshan Ara S. Self-Assessment of Professional Ethics in Interns in the Clinical Setting of Mazandaran University of Medical Sciences in 2015. Int J Adv Biotechnol Res 2016; 7(3): 1644-1650.
25. Rodríguez JV, Juričić Ž. Perceptions and attitudes of community pharmacists toward professional ethics and ethical dilemmas in the workplace. Res Social Adm Pharm 2018; 14(5): 441-450.
26. Committee SE. Ethics of emergency department triage: SAEM position statement. Acad Emerg Med 1995; 2(11): 990-995.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-13]